KOD _____

Dolnośląski Konkurs GEOGRAFICZNY *zDolny Ślązak* **dla uczniów szkół podstawowych w roku szkolnym 2024/2025**		**ETAP POWIATOWY** **9 grudnia 2024 r.** **godz. 12.00** czas trwania 60 minut
Kuratorium Oświaty we Wrocławiu / Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu		

INSTRUKCJA

1. **Pisz wyraźnie czarnym lub niebieskim długopisem.**
2. **Wpisz swój kod na każdej stronie arkusza i na karcie odpowiedzi.**
3. **Wszystkie swoje odpowiedzi wpisz na karcie odpowiedzi, tylko one będą oceniane przez osobę sprawdzającą. Nie używaj korektora. W razie pomyłki skreśl odpowiedź i napisz jeszcze raz.**
4. **Pamiętaj, że pracujesz samodzielnie. Nie możesz korzystać z żadnych pomocy. Potrzebne informacje zawarte są w treści zadań.**
5. **Poza arkuszem i kartą odpowiedzi nie możesz używać innych kartek.**
6. **Przy każdym zadaniu zapisano możliwą do zdobycia liczbę punktów.**
7. **Maksymalna liczba punktów do zdobycia wynosi 40.**

Powodzenia!

KOD _____

1. Wskaż zestaw zawierający nazwy tylko tych krain geograficznych Polski, w których możemy obserwować występowanie form krasowych. (0-1)

A. Góry Świętokrzyskie, Góry Wałbrzyskie, Masyw Śnieżnika

B. Góry Świętokrzyskie, Tatry Wysokie, Wzgórza Trzebnickie

C. Masyw Śnieżnika, Pieniny, Wyżyna Krakowsko-Częstochowska

D. Bieszczady, Tatry Zachodnie, Wyżyna Krakowsko-Częstochowska

2. Poniższe zdjęcia przedstawiają dwa typy wybrzeży występujących w basenie Morza Bałtyckiego. Są to wybrzeża (0-1)

A. klifowe i fiordowe.

B. fiordowe i szkierowe.

C. mierzejowo-zalewowe i klifowe.

D. szkierowe i mierzejowo-zalewowe.

źródło: zdjęcia autora

3. W tabeli przedstawiono dane klimatyczne dla następujących stacji: Suwałki, Świnoujście, Warszawa, Wrocław. Wybierz zestaw, w którym miasta uszeregowano we właściwej kolejności. (0-1)

Miasto	Średnia temperatura stycznia [°C]	Średnia temperatura lipca [°C]	Roczna suma opadów [mm]
1	-3,9	17,6	594
2	-1,9	19,5	584
3	0,4	17,2	588
4	-0,5	19,9	548

źródło: opracowanie własne na podstawie Wikipedii

A. 1 – Warszawa, 2 – Wrocław, 3 – Świnoujście, 4 – Suwałki

B. 1 – Świnoujście, 2 – Wrocław, 3 – Warszawa, 4 – Suwałki

C. 1 – Warszawa, 2 – Suwałki, 3 – Wrocław, 4 – Świnoujście

D. 1 – Suwałki, 2 – Warszawa, 3 – Świnoujście, 4 – Wrocław

4. Dokończ zdanie: Najdłuższy okres wegetacyjny w Polsce (około 225 dni) odnotowuje się na (0-1)

A. Nizinie Śląskiej.

B. Wyżynie Lubelskiej.

C. Pobrzeżu Gdańskim.

D. Nizinie Mazowieckiej.

5. Główne rejony upraw warzyw i owoców koncentrują się w Polsce między innymi wokół wielkich miast. Wskaż istotną przyczynę takiej lokalizacji. (0-1)

A. większa wilgotność powietrza na obrzeżu miast

B. występowanie najżyźniejszych kompleksów glebowych

C. wykorzystanie gleb o stosunkowo dużym zanieczyszczeniu

D. opłacalność produkcji związana z bliskością rynków zbytu i dużym popytem

6. Wybierz miejscowość, w której nie jest w Polsce eksploatowany węgiel brunatny. (0-1)

A. Bełchatów

B. Bytom

C. Konin

D. Turów

7. Dokończ zdanie. Do surowców mineralnych najpowszechniej występujących w pasie Nizin Środkowopolskich należą (0-1)

A. piaski, gliny i iły.

B. siarka, fosforyty i baryt.

C. granity, bazalty i wapienie.

D. rudy żelaza, miedzi i niklu.

8. Zaznacz saldo handlu zagranicznego Polski w 2023 r., jeśli wartość importu w tym roku wyniosła 1 160,5 mld $, a wartość eksportu 1 204,2 mld $. (0-1)

A. -43,7 mld $

B. 1,038 mld $

C. 43,7 mld $

D. 2 364,7 mld $

9. Wskaż planowaną lokalizację pierwszej w Polsce elektrowni jądrowej. (0-1)

A. gmina Baranów w województwie mazowieckim

B. gmina Choczewo w województwie pomorskim

C. gmina Jelcz-Laskowice w województwie dolnośląskim

D. gmina Nowe Warpno w województwie zachodniopomorskim

10. Wskaż zestaw, w którym wymienione są oficjalnie uznawane w Polsce mniejszości etniczne. (0-1)

A. Żydzi, Ormianie, Kaszubi i Ślązacy

B. Romowie, Łemkowie, Karaimi i Tatarzy

C. Niemcy, Ukraińcy, Białorusini i Rosjanie

D. Lapończycy, Baskowie, Baltowie i Huculi

11. Rozpoznaj europejskie państwa, których dotyczy każdy zestaw wyrazów (nazw i pojęć geograficznych). W karcie odpowiedzi wpisz nazwę państwa, a następnie przyporządkowaną mu literę umieść w odpowiednim miejscu na mapie politycznej Europy. (0-4)

A. "białe noce", fiordy, ropa naftowa, tajga, zorza polarna

B. delta Dunaju, Drakula, drewniane cerkwie, Karpaty, Siedmiogród

C. lawenda, maary, Mont Blanc, opactwo na Mont Saint-Michel, TGV

D. białe klify w Dover, Eurotunel, Góry Kaledońskie, monarchia, ropa naftowa

12. Narysuj na mapie Europy trasę żeglugi opisanej w poniższym tekście. We właściwych miejscach wpisz cyfry przyporządkowane wybranym punktom etapowym na trasie rejsu. (0-4)

Rejs rozpoczynamy na Cyprze, kierując się na zachód. Zatrzymujemy się na największej greckiej wyspie (**1**). Następnie płyniemy odpocząć kilka dni na wybrzeżu dalmatyńskim (**2**). Kierujemy się do portu (**3**) położonego u podnóży najwyższego czynnego wulkanu Europy. Płyniemy pomiędzy dwiema dużymi wyspami (**4**) należącymi do różnych państw. Przepływamy przez cieśninę (**5**) oddzielającą Europę od Afryki. Cumujemy pod najdalej na zachód wysuniętym przylądkiem (**6**) stałego, zwartego lądu naszego kontynentu. Rejs kończymy na Islandii, najbardziej wulkanicznej europejskiej wyspie.

13. Wpisz w odpowiednich oknach tabeli liczby przyporządkowane nazwom państw europejskich, zgodnie z określonymi kryteriami (państwa mogą się powtarzać w kilku oknach). (0-4)

A. państwa graniczące z Polską

B. państwa należące do Unii Europejskiej

C. państwa bez dostępu do morza

D. państwa basenu Morza Bałtyckiego

1/ Białoruś, **2**/ Czechy, **3**/ Estonia, **4**/ Finlandia, **5**/ Litwa, **6**/ Łotwa, **7**/ Niemcy, **8**/ Norwegia, **9**/ Słowacja, **10**/ Słowenia, **11**/ Szwajcaria, **12**/ Szwecja, **13**/ Ukraina, **14**/ Węgry

14. Wybierz w poniższych zdaniach i wpisz do karty odpowiedzi jedno, poprawne uzupełnienie zdania. (0-3)

A. Ważnym czynnikiem klimatotwórczym kształtującym klimat w Europie jest prąd: ***Benguelski / El Niño / Golfsztrom / Oja-Siwo***.

B. Na wąskim pasie północnych wybrzeży Europy panuje klimat ***podrównikowy / podzwrotnikowy / polarny / subpolarny***.

C. ***Góry Skandynawskie / góry Ural / Himalaje / Kordyliery*** stanowią w Europie wyraźną barierę orograficzną wpływającą na roczną sumę opadów.

15. Wybierz współrzędne geograficzne wszystkich punktów, które nie leżą w Europie. (0-1)

A. (0°, 23°N) B. (0°, 45°N) C. (20°E, 0°) D. (10°W, 0°) E. (17°E, 51°N) F. (15°E, 40°S) G. (5°W, 40°N)

16. Podaj nazwy zdefiniowanych poniżej pojęć geograficznych. (0-3)

A. Układ południków i równoleżników na mapie.

B. Linia na mapie łącząca punkty położone na jednakowej wysokości bezwzględnej.

C. Jeden z najpopularniejszych obecnie powszechnie używanych systemów nawigacji satelitarnej.

17. Dopasuj do każdej informacji nazwę związanej z nią jednej krainy geograficznej Polski, wybranej spośród następujących: Bieszczady Zachodnie, Bory Dolnośląskie, Karkonosze, Pojezierze Kaszubskie, Pradolina Warszawsko-Berlińska, Sudety Środkowe, Tatry Zachodnie, Żuławy Wiślane. (0-4)

A. Najgłębszy w Polsce obszar depresyjny.

B. Najwyższe naturalne wzniesienie Niżu Polskiego.

C. Najniższa średnia wieloletnia roczna temperatura powietrza.

D. Południowy zasięg zlodowacenia Wisły (północnopolskiego).

E. Kotły polodowcowe powstałe w plejstocenie oraz jeziora cyrkowe.

F. Rozległe kompleksy lasów na sandrach zlodowacenia środkowopolskiego.

G. Park narodowy chroniący unikalną rzeźbę związaną z erozją piaskowców.

H. Najdalej na południe wysunięty punkt na granicy państwowej terytorium Polski.

18. Uzupełnij luki w zdaniach. (0-3)

W Tatrach występuje charakterystyczny … (**1**) układ formacji roślinnych. Ponad lasami górnego … (**2**) wkraczamy w strefę kosodrzewiny. Na górskich … (**3**) mieszkańcy tego regionu wypasają stada owiec. Wraz ze wzrostem wysokości bezwzględnej odnotowuje się … (**4**) temperatury powietrza o około 0,6°C na każde 100 metrów. Często wieje wiatr halny, który ze względu na swoje cechy fizyczne przyczynia się do … (**5**) pokrywy śnieżnej zalegającej na górskich zboczach. Podobne wiatry występują w wielu wysokich górach. Odpowiednikiem halnego w Alpach jest wiatr nazywany … (**6**).

19. Oceń prawdziwość informacji związanych z tegoroczną powodzią na Dolnym Śląsku, wpisując odpowiednio wyraz FAŁSZ lub PRAWDA. (0-3)

A. Największe szkody powódź poczyniła na obszarze prawego dorzecza Odry.

B. Wielkie zniszczenia dotknęły niektóre dolnośląskie uzdrowiska, w tym między innymi Iwonicz-Zdrój, Krynicę-Zdrój, Lądek-Zdrój i Polanicę-Zdrój.

C. Wrocław przed skutkami katastrofalnej powodzi uratowało wypełnienie wodą suchego zbiornika przeciwpowodziowego (polderu) Racibórz Dolny.

KOD _____

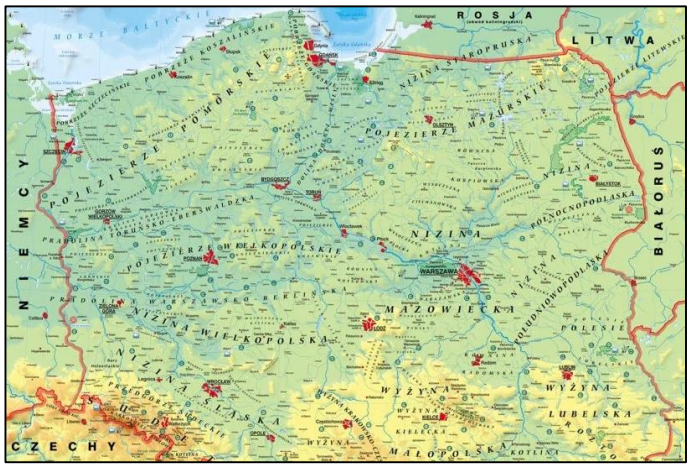
20. Dopasuj do każdej mapki przybliżoną skalę. (0-1)

A.

0 50 100 150 200 km

B. 1:20 000 000

C. 1 cm – 100 km

1

2

3

źródła: 1/meridian.com.pl; 2/www.bimago.pl; 3/www.pomocedydaktyczne.eu

Brudnopis (zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane)

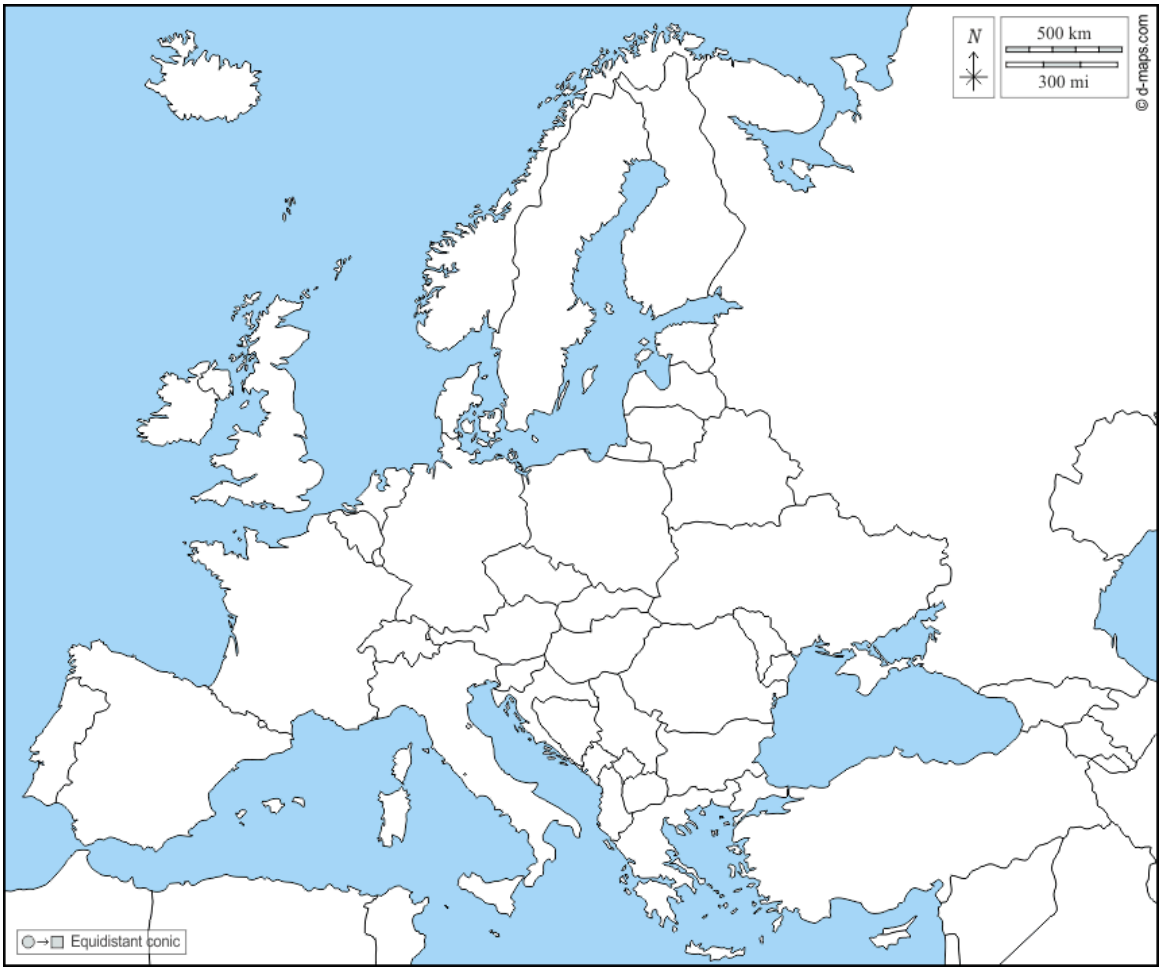
KOD _____

KARTA ODPOWIEDZI

Dolnośląski Konkurs Geograficzny *zDolny Ślązak*

ETAP POWIATOWY

Suma zdobytych punktów _____

ZADANIE	ODPOWIEDZI	PUNKTY
1-10.	1_____ 2_____ 3_____ 4_____ 5_____ 6_____ 7_____ 8_____ 9_____ 10_____	
11-12.	11/ A_____ B_____ C_____ D_____ Mapka do zadań 11 i 12 	

13.	<table><tr><td>A.</td><td>B.</td></tr><tr><td>C.</td><td>D.</td></tr></table>	
14.	A. _____ B. _____ C. _____	
15.		
16.	A_____ B_____ C_____	
17.	A_____ B_____ C_____ D_____ E_____ F_____ G_____ H_____	
18.	(1)_____ (2)_____ (3)_____ (4)_____ (5)_____ (6)_____	
19.	A_____ B_____ C_____	
20.	skala A – mapka _____; skala B – mapka _____; skala C – mapka _____	